Onder de Wolkenwals

Walgen om een goed boek

Bouke Jagt

Schrijvers liegen hun waarheid. Ze veranderen gegevens, voegen twee personen uit de werkelijkheid samen tot één romanfiguur en halen nog een aantal andere trucs uit, om hun overtuiging zo duidelijk en overtuigend mogelijk op de lezer over te dragen. Vandaar dat Bouke Jagt in de inleiding op zijn nieuwe roman *"Onder de wolkenwals"* stelt dat hij het over een fictief Curacao heeft en geen bestaande personen beschrijft. Ondertussen geeft hij in zijn roman terdege wel een visie op Curacao, Curacao is zelfs het eigenlijke onderwerp van zijn roman.

Wat opvalt, is dat Bouke Jagt in zijn roman hoofdzakelijk beperkt tot de blanke yu di Korsow en de Hollanders. De enige negride Curacaoenaar die in de roman van belang is, is de gouverneur. Hij helpt een dreigende cycloon af te wenden. De verteller zegt van hem: "hij heeft de geheime kennis van zijn volk, die meer is dan rationele feitenkennis, en de mystiek van het oude Afrika omvat. 'Daar ligt de sleutel om het loodzwaar noodlot af te wenden, en hij zal als onderkoning niet mogen nalaten de oude magie te beproeven." Daarom gaat de gouverneur naar een hasido di brua, die in een nachtelijke seance op een kerkhof het naderende noodweer afweert.

De blanke yu di Korsow zijn vertegenwoordigd door Taas Sanders, ex-politicus, die zijn verlopen rederij probeert te redden door te knoeien met verzekeringsuitkeringen en daardoor tot moord gedreven wordt. Samen met een andere blanke yu di Korsow, Wiel Dijker, probeert hij nu zijn inkomen aan te vullen met smokkelhandel. Een belangrijke ontmoetingsplaats van beide is het Campo Almidón, het hoerenkamp. Hun smokkelhandel loopt uit op een ramp. De storm waarin de boot vergaat en allen behalve de jeugd verdrinken, is het slothoofdstuk van *"Onder de wolkenwals"*.

De Hollanders vormen een groep die niet zozeer de gang van de roman dienen, als wel op feesten en partijen met elkaar Curacao bespreekt. Bonk, de man die al dertig jaar op Curacao zit: *"Kijk maar eens goed, je hebt hier vier kasten in kleuren die varieren van garnaalroze tot zo zwart als mijn schoen. Zie je dat ze allemaal apart zitten?"* Bonk over Sanders en Dijker: *"Dat zijn blanke inboorlingen, die verbeelden zich ten onrechte vroeger wat geweest te zijn, en weten dat ze nu behoorlijk op hun retour zijn, nee, die krijgen het moeilijk.* "Nogmaals Bonk: *"Alles is hier simpel, m'n jongen. Doe zo min mogelijk, beloof zoveel mogelijk, bemoeilijk zo min mogelijk, bemachtig zoveel mogelijk."* De Hollander Ruhaak, die slechts kort op het eiland blijft: *"Het kernprobleem is hier de onderlinge verdeeldheid en het opportunisme."* En dezelfde Ruhaak over de Antillen: *"Het zijn een paar dorpen met de pretentie van een natie.*

De jeugd steekt tegen deze ouderen af. Een belangrijke draad door het hele verhaal heen is de liefde van Just Wiarda, zoon van een beroepsmilitair, voor Vonny Sanders. Just kijkt niet-begrijpend tegen de wereld van de volwassenen aan. Juist de jongens blijven aan het eind van de roman gespaard. Het is de vraag of we daar achter moeten zoeken dat er volgens Jagt voor Curacao nog redding is. Hoopvolle geluiden ontbreken verder in de roman. De verteller onderstreept alleen de negatieve geluiden. Hij zegt bij voorbeeld: *"Sanders was met Soubach in een joviaal Papiaments gesprek gewikkeld - blanke inboorlingen spreken Papiaments om vooral het onderscheid met de eerste de beste makamba te tonen. Het suggereert tevens een nietbestaande solidariteit met het zwarte volksdeel."* Met afschuw vertelt de verteller ook, dat het bericht over een wervelstorm die Julianadorp trof, pas acht uur later op de radio kwam.

De kritiek van Jagt op Curacao is niet mals, maar Jagt doet geen enkele poging naar diepere oorzaken te speuren. Van de historie komt alleen de overval van Urbina voor. Daar had een verklaring kunnen liggen: de mensen die toen zo bezopen waren dat ze overvallen konden worden, waren Hollanders. Heeft het Jagt niets gezegd over het koloniale voorbeeld? Jagt heeft zijn antwoord al klaar in *"Onder de wolkenwals"*. Iemand die zoiets naar voren brengt, is behept met een schuldgevoel. En dat schuldgevoel buit de Antillen schaamteloos uit door meer ontwikkelingshulp te vragen.

Naast het gesprek aan historische achtergronden, is er de eenzijdige voorstelling van zaken als zou Curacao beheerst worden door de blanke yu di Korsow en de macamba's. En dat zijn nog maar hoofdzaken.

Het boek staat vol kleine wraaknemingen: *"Uit de poort (van Campo) lopen drie dronken leraren. Vermoedelijk van het Bijzonder Onderwijs."* Nog eentje: *"voor alle kwade eigenschappen, zoals bordeelbezoek en fraude, heb ik veel ontleend aan enkele recensenten"*.

Er gaat een walm van wraak uit het boek op. Het vervelende is, dat Jagt goed schrijft, goed een plot weet op te bouwen, goed romantrucs weet uit te halen (in deze roman de truc van een dubbele verteller). Je kunt de roman niet wegwerpen als een slecht geschreven vodje. Het is een prachtig geschreven werk, maar de auteur is in zijn woede dolgedraaid. Dat ontkracht zijn betoog helemaal. Het kost je moeite te beseffen dat Jagt in zijn kritiek op een aantal punten wel gelijk heeft. Hij rakelt onder meer de staking bij het dok op, toen iemand promotie zou maken wiens vader Hollander was. Discriminatie, noemt Jagt dit. Terecht. Maar zijn fout is dat hij terug discrimineert. Want, zegt hij, het ergste is, dat de kranten er niets tegen deden. Erger dan erg nog: de kranten gaven wel uitvoerig aandacht aan een telegram van "een raszuivere Curacaoenaar in de vereiste schutkleur met het ideale kapsel" waarin deze suggereerde ook de Surinamers maar te moeten gaan discrimineren.

"Een raszuivere Curacaoenaar in de vereiste schutkleur", laat Jagt de verteller zeggen. Jagt begon op Curacao met niets van de situatie te begrijpen, getuige zijn meningen in de Amigoe over het Papiamentu. Hij eindigt hiermee.

JOS DE ROO

Bouke B. Jagt, Onder de wolkenwals. Elsevier Manteau.-Amsterdam/ Antwerpen.

Coordinator
C. de Haseth

van dorp - eddine n.v.

Uw Boekenspecialist

Otrabanda
Promenade
Punda
Schottegatw. Oost

aangesloten bij icob

Voor alle literatuur van en over de Nederlandse Antillen

SONIA GARMERS: Orkaan en Mayra

BOUKE JAGT: Onder de wolkenwals

NET EVEN ..... IETS BETER